

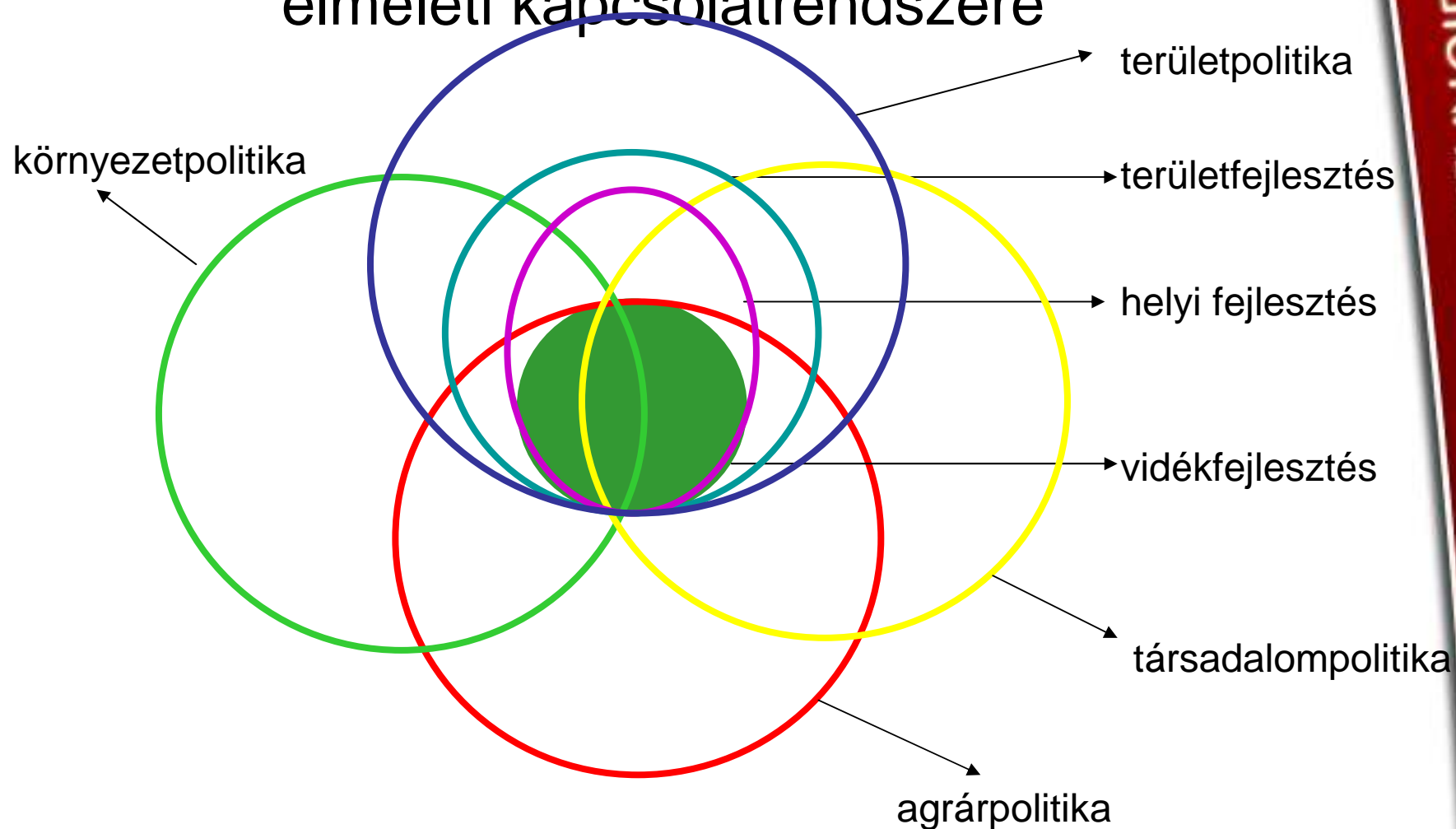

A helyi fejlesztés a terület- és a vidékfejlesztés kereszteződésében

G.Fekete Éva
Tab, 2009.11.19.

A vidék fejlesztéséhez kapcsolódó szakpolitikák elméleti kapcsolatrendszere

A vidékfejlesztés lehetséges céljai - eltérő hangsúlyok

- A vidéki népesség megtartása
  - a népesség városba áramlásának elkerülése
  - a vidéken élők szociális megsegítése, a tömeges gettósodás elkerülése
  - a környezet alapú tevékenységekhez munkaerő biztosítása helyben
  - a vidéki örökség megőrzése
  - a vidék urbanizálása, ezáltal az országon belüli életlehetőségek egymáshoz közelítése
  - a vidéki életmód sajátosságainak megőrzése és valós alternatívaként való felkínálása

A vidékfejlesztés értelmezése

- Olyan területi fejlesztés, amely
  - vidéki térségekben
    - Természetközpontúság
    - Környezet alapú (mező)gazdasági orientáció
    - Kisebb koncentráció (népesség, beépítettség, vállalkozássűrűség)
  - a helyi fejlesztés eszközeivel
    - Helyi közösségek kezdeményező szerepe, közösségi részvétel
    - Helyi tudás és helyi innovációk
    - Helyi kontroll
  - Európa más vidéki térségeivel való versenyben valósul meg
    - Rurális területek / perifériák versenye

Ezzel szemben a területfejlesztés

- Természetközpontúság
- Környezetalapú (mező)gazdasági orientáció
- Kisebb koncentráció (népesség, beépítettség, vállalkozássűrűség)
- Helyi közösségek kezdeményező szerepe, közösségi részvétel
- Helyi tudás és helyi innovációk
- Helyi kontroll
- Rurális területek / perifériák versenye
- Gazdaságközpontú
- Innováció-orientált
- Magasabb koncentrálttság, agglomerációs hatások
- Regionális szerveződések mozgatják
- „magas” tudás és K+F
- Regionális és globális kontroll
- Centrumok versenye

Az eltérő funkciók következménye

- Eltérő, de egymást erősítő eszközök
- Eltérő, egymással kapcsolódó szervezeti háttér

Ezzel szemben ma:

- Elkülönülő (de nem feltétlenül eltérő) eszközök
- Elkülönülő (de nem feltétlenül eltérő) szervezeti háttér

Az egymást kiegészítve erősítő eszközök

- Vidékfejlesztés:
  - Célzott források a környezetalapú gazdaságra, a természetvédelemre
  - A kisebb koncentrációt toleráló alternatív megoldások ösztönzése
  - Közösségi vállalkozások ösztönzése - keresletbővítés
  - Közösségek fejlesztése
  - Innováció képesség javítása
  - Helyi termékek előállításának és értékesítésének fejlesztése
  - Az erőforrások helyi kézben tartásának elősegítése, a helyi kontroll gyakorlására való felkészítés
- Területfejlesztés / regionális gazdaságpolitika:
  - A környezet „árának” beépítése a gazdaságba
  - Innovációk áramlásának elősegítése
  - Műszaki alapinfrastruktúra kiépítése
  - Ellátó hálózatok kiépítése
  - Környezetalapú regionális gazdasági integrációk erősítése
  - Helyi termékek iránti keresletbővítés
  - Versenyképesség fogalmának átértelmezése - vidékek versenyére való felkészülés
  - Nagyvállalati támogatások becsatornázása a szociális gazdaságba

Helyi fejlesztés a területfejlesztésben

- Pólus Program
  - a helyi vállalkozások, de leginkább csak a helyi önkormányzatok és közintézmények
  - a centrumtérsegre leszűkítve
  - a vidékre ható fejlesztések elvétele (az alternatív energia klaszter)
  - elszalasztott lehetőség:
    - a vidék megújulását ösztönző innovációs tevékenységek,
    - humán szolgáltató centrumok,
    - a centrum piacainak feltárása és a vidéki helyi termékekkel, rekreációs lehetőségekkel összekapcsoló projektek indítása.
- LHH Program
  - szinte kizárólag önkormányzatok fejlesztési projektjei
  - erősen címkézett elérhető támogatások, felülről adott menüsor
  - a helyi politikai térben megrögzült gyakorlatok, a „mindenkinek jusson valami” elv
  - felülről diktált, mindösszesen két hónapos határidőre leszorított és az ellenőrizhetőség céljából adminisztratív feladatokkal agyontűzdelt közösségi tervezési módszertan

Helyi fejlesztés a vidékfejlesztésben

- LEADER Program
  - a közösségi jelleget, a napi kommunikációt megkérdőjelező méretek
  - helyi stratégiaalkotás erősen szabályozott keretek között
    - felülről diktált módszertan, szabályok
    - a helyben elfogadott intézkedések átlényegülése a hatóságokkal való egyeztetések során

Az LHH és a LEADER Programok alapadatai

megnevezés	LHH Program	LEADER Program
Területi egységek száma	33	96 / 84
Területi egységek aránya az ország kistérségeiből	19%	55,1 / 48,2%
Érintett helyi közösségek száma	717 db	3020 / 1571
Érintett helyi közösségek aránya az ország helyi közösségeiből	22,8%	96 / 50 %
Érintett lakosok száma	963 ezer fő	-
Érintett lakosok aránya az ország lakosságából	10%	-
Egy területi egységre jutó helyi közösségek átlagos száma	22 db	31db
Egy területi egységre jutó lakosok átlagos száma	29 ezer fő	-
Dekonzentrált fejlesztési forrás összesen	81,9 milliárd HUF	159,4 / 81,95 milliárd HUF
Egy területi egységre jutó dekoncentrált fejlesztési forrás átlagos összege	2,5 milliárd HUF	1,66 milliárd HUF
Egy helyi közösségre jutó fejlesztési források átlagos összege	114,2 millió Ft	52,8 / 52,2 millió Ft

Összegzés

- A területfejlesztés és a vidékfejlesztés
  - nem figyelnek egymásra
  - másként számítanak a helyi közösségekre
  - centralizáltak - kicsi a helyi mozgástér
- Helyi fejlesztési önállóság kialakítása:
  - A központilag megadott szabályok szigorú követése helyett a központhoz igazodó saját szabályok megalkotására és követésére való képességet kellene elérni a leghátrányosabb helyzetben lévő térségekben is.

Kutatási irányok

- A környezet „árának” beépítése a gazdaságba
- A kisebb koncentrációt toleráló alternatív megoldások
- Közösségi vállalkozások működtetése
- Az erőforrások helyi kézben tartásának elősegítése
- Környezetalapú regionális gazdasági integrációk erősítése
- A vidékek versenyére való felkészülés
- Nagyvállalati támogatások becsatornázása a szociális gazdaságba